



Bidrag til Fiskerbyen Løkkens Historie.

Historie/Jyske Samlinger, Bind 4. række, 3 (1917)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/ho/ho_4rk_0003-PDF/ho_4rk_0003_75582.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=75582>

pdf genereret den : 28/5-2008

Bidrag til Fiskerbyen Løkkens Historie.

Af Severin Christensen Sortfeldt.

I den sydvestlige Del af Fureby Sogn i Vendsyssel ligger Fiskerbyen Løkken. Af Vestkystens Fiske- og Handelspladser har den længe været den betydeligste, og nu, da den er bleven Hovedstation paa Banestrækningen Hjøring-Løkken-Aabybro, vil den sikkert gaa en ny Udvikling i Møde. Ogsaa som Badested indtager Løkken en Førsterangsplads; thi her er Stranden bred, fast og stenfri, og de vældige Klitbakker, der skiller Byen fra Havet, giver Landskabsbilledet et ejendommeligt, vildt Præg.

1. *Byens Tilblivelse.*

Løkken er egentlig ingen gammel By. De to første Huse er sikkert byggede i Aaret 1678. Det hedder nemlig i Markbogen 1683 for Fureby Sogn: »Løchen opbyggt og fæstet 1678 af Amtsskriver Mogens Villumsen, (og saa nævnes der to Huse, som beboes af) Christen Clemmensen og Simen Sørensen«. Med disse to Huse og disse to Mænd begynder Løkken Bys Historie, og det er ganske interessant, at man netop kan nævne Aarstallet for den allerførste Bebyggelse. Det tredie Hus er bleven bygget straks efter, thi ifl.

Markbogen fæstede Amtsskriver Peter Klein 1682 Clemens Nielsens Hus i Løkken. Og saa føjes der til i Markbogen: »Disse 3 Huse haver ingen Jord i Marken eller Kaalhaver, men ernærer dem af Ølsalg og andet«.

Dette Ølsalg, der nævnes som Næringsvej for Beboerne i de tre Huse i Løkken, foregik efter al Sandsynlighed, naar Skudehandlerne fra Norge, Blokhus o. a. St. søgte ind til Løkken for at handle med Omegnens Beboere, der kom ned til Løkkens Strand med deres Varer og gjorde Indkøb af Træ, Salt, Tjære o. a. m. Løkkens første Beboere har saa beværtet de handlende, baade Sømændene og de tilrejsende Landboere, og hjulpet til med Ladning og Losning af Sandskuderne; i Mellemtiden kunde de jo drive Fiskeri og derved skaffe sig lidt Ekstrafortjeneste. Efterhaanden flyttede flere Fiskere hen og bosatte sig i Løkken. Kysten og Stranden nordfor Løkken egnede sig ikke godt for Fiskerne og deres Redskaber. Der var bratte Skrænter, som vanskeliggjorde Baadenes Bjergning under Paalandsstorm, og saa var Bækkens Løb sikkert dengang som nu meget uregelmæssigt nede paa Stranden, især nordfor Udløbet gennem Fureby Bakker. Det var derfor ikke saa underligt, at Fiskerne valgte Løkken og dens Strand til deres Bo- og Virkeplads og byggede deres Smaahuse indenfor den smalle Klitrækkes skærmende Læ.

I Matriklen af 1688 staar der om Løkken: »Er ellers til Sognet (Fureby) en Forstrand, hvorpaa nu findes 5 Huse opbyggt, til hvilke er ingen Jord, men haver deres Næring af Skibsfolk, som kommer med Sandskuder til Landet, og er hvert Hus, som nu findes eller efter vorder opbyggt, sat for 4 Mk. danske aarligen at betale udi kgl. Maj. Amtsstue«.

Af denne Beretning ser vi, at der kun er bygget 2 Huse i Løkken siden 1682, og at det særlig er Skude-

handelen, som giver Løkkenboerne Lejlighed til Fortjeneste. Dertil kommer saa Fiskeriet som Erhverv i anden Række.

(I Fureby Sogns Kirkebog nævnes Løkken den 8. Marts 1693, da førnævnte Simon Sørensen var Fadder til et Barn, der blev døbt i Fureby Kirke.

1704 blev Søren Thomsen Spegger af Løkken begravet paa Fureby Kirkegaard. Han var 68 Aar gl.

Den føromtalte Chr. Clemmensen døde 1710, 76 Aar gl.

1715 krævede Havet sit første Offer ved Løkken. Kirkebogen melder, at Jens Nielsen af Løkken blev begravet. Han var forulykket paa en Baad og af en Bølge indkastet paa Stranden, 56 Aar gl.

1736 druknede Laurits Hovmand¹⁾, 70 Aar, Niels Christensen, 67 Aar, og Laurs Laursen, 49 Aar, paa Havet, og deres Lig drev i Land 3 Uger efter.

Vejrmøllen ved Løkken nævnes 1755. Mølleren Chr. Sørensen døde 1760, 52 Aar gl.)

2. Auktion over Byen.

1715 blev Strandhusene Løkken, der ligesom hele Fureby Sogn ejedes af Kronen, solgt ved Auktion til Generalmajor Møsting af Tjered²⁾. Der var paa den Tid 15 Huse i Løkken, nemlig:

1. Simon Sørensen, nu Chr. Nielsen, svarer 2 Rdl. i Skat.
2. Chr. Clemmensen, nu Anders Christensen, 4 Mk.
3. Poul Vognmand, derefter Erik Ibsen, nu Peder Christensen den ene Halvdel af Huset, og

¹⁾ Navnet Hovmand kendes endnu i Løkken.

²⁾ Rønnohsholm i Vrejlev Sogn.

- Jochum Klitz, den anden Halvdel, svarer 1 Rdl. 2½ Mk.
4. Clemen Nielsen, nu Niels Jensen, svarer 2 Rdl.
 5. Chr. Andersen, dernæst Jacob Sørensen, nu Peder Nielsens Enke, svarer 1 Rdl. 3 Mk.
 6. Laurs Mortensen, nu Peder Jørgensen, svarer 1 Rdl. 2 Mk.
 7. Jens Andersen af en Jordhytte, nu Niels Mogenssen, svarer 1 Mk. 8 Sk.
 8. Niels Nielsen, svarer 1 Mk. 8 Sk.
 9. Chr. Andersen, svarer 1 Mk. 8 Sk.
 10. Jørgen Andersen Stolmester[?], nu Laurs Jensen Rytter, svarer 1 Mk. 8 Sk.
 11. Søren Jensen, svarer 1 Mk. 8 Sk.
 12. Jens Nielsen Bruun, et gammelt Hus, 1 Mk. 8 Sk.
 13. Chr. Ibsen, Anno 1698 tilkommen, svarer 1 Rdl.
 14. Anders Andersen, nu Thomas Thomæsøn Vittrup, 1703 tilkommen, svarer 1 Rdl. 2 Mk.
 15. Clemen Poulsen, nu Michel Christensen, 1703 tilkommen, svarer 1 Rdl. 2 Mk. aarlig.

Disse 15 Huse, som alle er jordløse og paa sandig Grund bestaaende ved Havet, er Hr. Generalmajor Møsting til Tjered, siden ingen Liebhaber sig vilde indfinde til højere Bud, under et for 1000 Rdl. tilslagne, som til kgl. Majestæts Interesse og Tjeneste for nyttigste eragtedes, saasom ingenlunde var ventelig, at Husene stykvis kunde opnaa den halve Summa.

Indtægten, som Generalmajoren kunde vente sig af Byen, beløb sig kun til ca. 14 Rdl. aarlig, hvad der var en ringe Rente af 1000 Rdl., men da Skudehandelen ved denne Tid var i stærk Opkomst, kunde det ventes, at

Indtægterne vilde stige, og denne Mulighed har Generalmajor Møsting sikkert regnet med, da han bød 1000 Rdl. for de 15 Huse i Løkken.

3. *Hjøring contra Løkken.*

Den opblomstrende Handel og Omsætning i Løkken vakte Misundelse hos de gode Borgere i Købstaden Hjøring, som dengang var en saare fattig og ringe By. I Aaret 1719 førtes der Sag mellem Hjøring Borgere paa den ene Side og Generalmajor Møsting som Ejer af Løkken paa den anden Side om, enten Løkken skulde regnes at høre under Hjøring og svare Skat til denne By, eller Løkkenboerne mod at svare de lovbefalede Toldafgifter kunde drive Skudehandel uhindret, som de havde begyndt.

Af Sagens Aktstykker, der findes paa Rigsarkivet i Kjøbenhavn, fremgaar det, at Hjøringenserne paa et Tidspunkt forlangte, at Løkkenboerne skulde flytte til Hjøring, om disse fremdeles uhindret vilde have Lov til at handle; men en saadan Flytning, om den i det hele taget lod sig iværksætte, vilde have været aldeles ødelæggende for Løkkens Handel. Løkken blev imidlertid ikke flyttet; thi det viste sig, at Byen laa over 2 Mil fra Hjøring, og saa faldt Sagen bort af sig selv.

Aktstykkerne, denne Sag vedrørende, lyder saaledes (det synes dog, som adskillige af de anførte Tal er upaalidelige):

»1719, den 16de Marts.

Attest fra Marcus Ulsø, Regimentsskriver over Ryttergodset i Aalborg Stift, paa Generalmajor Møsting til Tjeredes Begæring, at Fureby Sogns forrige Ryttergods og Løkken Husmænd i samme Sogn i de 23 Aar, samme var ham betroet fra Februar 1694, indtil det blev solgt

ved Auktion 1716, aldrig har baaret nogen Tynge med Hjøring Indvaanere, enten i Consumption eller i andre Maader, alene at de af den ringe Handel paa Norge med Sandskuder, som efter Toldrullen har været dem tilladt, har betalt til Hjøring Toldsted, hvis (hvad) dem burde, men iøvrigt været og bortsolgt ligesom andet frit Ryttergods. For nogle Aar siden blev derom ogsaa fra Hjøring gjort nogen Paastand; men den bortfaldt uden Følger.

1719, den 17de Oktober.

Stævning til Børglum-Jerslev Herredsting af Møsting til Rønnowsholm paa sine Bønders Vegne i Løkken og Fureby mod tidligere førte Vidner ved Byskriver Sr. West Jensen, ialt 11 Mand, samt dertil 7 Borgere i Hjøring m. fl., som paa Borgerskabets Vegne have forpagtet Consumptionen sammesteds. Det var i Sagen mellem Hjøring og Løkken med Fureby angaaende Vejens Længde mellem begge Steder, til hvis Bestemmelse Granskningsmænd skulde udnævnes. Beboerne i Løkken og Fureby søges nemlig af Hjøring Borgere til at skulle svare Consumption og anden borgerlig Tynge til Hjøring eller at flytte dertil og der bygge og bo, saafremt de noget Købmandskab vilde bruge, saasom de mener, at Løkken og Fureby ligger inden to Mile nær Hjøring.

Den 9de November 1719 blev Vejlængden mellem Hjøring og Løkken opmaalt af 8 dertil udnævnte Synsmænd. Efter Opmaalingen viste det sig, at der var 2 Mile $3\frac{3}{21}$ Fjerdingsvej mellem Hjøring og Løkken, hvorfor Grunden til Hjøring Bys Klage faldt bort. Denne Gang mødte der heller ingen af Klagerne fra Hjøring.

Løkken fik saa Lov til at blive liggende, hvor den var, og Sagen faldt bort af sig selv.

4. *Skudehandelen*¹⁾ *og de første Skudehandlere i Løkken.*

Hvornaar den første Sandskude, hjemmehørende i Løkken, har begyndt at sejle paa Norge, vides ikke bestemt. I Slutningen af det 17de Aarhundrede faar vi nærmest Indtryk af, at Byen kun var en saare ringe og fattig Fiskerflække, hvis Beboere af og til havde lidt Ekstrafortjeneste, naar Sandskuderne fra Blokhus eller fra andre af Vestkystens Handelspladser ankrede op uden for Løkken for at handle. Men det varede sikkert ikke mange Aar, inden Løkken By blev Midtpunktet for en betydelig Handel, og Byen har derefter udviklet sig med rivende Fart, saa allerede ved Midten af det 18de Aarhundrede maa vi tænke os Løkken som en Handelsplads med en stor Omsætning.

1717 leverer forannævnte Thomas Thomsen Wittrup af Løkken Deller²⁾ for 30 Sldr. til Rubjerg Kirke, og 1720 sælger Niels Bruun af Løkken Træ for 18 Rdl. 3 Mk. 10 Sk. til den samme Kirke.

Man maa derfor antage, at der har været Handel i Løkken med Træ og andre Varer, som fremmede Skuder førte ind til Byen, og det førend Byens Handlende selv fik Skuder.

1715 forliste Skipper Jørgen Stutti sin Skude ved Løkken. Skuden er formentlig dreven i Land under en Paalandsstorm, og da den var ladet med Blyplader, er den sunken saa langt ude, at Bølgeslaget har knust Skibet.

1. Allerede 1719 nævnes Skudehandler Svend Thomasen Lund af Løkken. Han havde dengang Part ($\frac{2}{3}$)

¹⁾ Om dette Æmne se iøvrigt C. Klitgaards Afhandlinger i Jyske Samlinger 3. R. 1. og 6. Bind, samt Vendsyssels Aarvog for 1916.

²⁾ Fjæl.

i en Sandskude, som laa paa Løkkens Strand. Den anden Part ($\frac{1}{3}$) ejedes af en Søren Laursen Kvorup, som blev begravet i Hune 1719¹⁾. Lund boede ikke i Løkken ved Auktionen 1715; han maa derfor have bosat sig i Byen et af de nærmest paafølgende Aar. Denne Mand samlede en efter Datidens Forhold ikke ubetydelig Formue, og da han døde den 16de Marts 1747, blev der afholdt Skifte over hans Efterladenskaber. Af dette Skifte fremgaar det, at Svend Thomasen Lund stammede fra Dronninglund Sogn, hvor hans Broder Niels Thomasen boede i en Gaard, som hed »Lunden«. Efter denne Gaard har Svend Thomasen altsaa taget sit Efternavn. En anden Arving hed Chr. Jensen og var gift med Lunds Søster Johanne Thomasdatter. De boede ogsaa i Dronninglund. Broderen og Søsterens Mand var de eneste Arvinger til den rige Skudehandlers Grunker. For Grunker havde han. I hans Skab fandtes en Obligation paa 100 Rdl., et Pantebrev (dateret 1747) paa 290 Rdl., Jens Godsens Pantebrev (1736) paa 1800 Rdl.²⁾ og to Obligationer fra Rantzau, Børglumkloster (den første, dateret 1745, var paa 2950 Rdl., den anden, dateret 1746, lød paa 1050 Rdl.).

I hans Hjem i Løkken var der Overflod af forskellige Slags Husgeraad, deriblandt fandtes en Mængde Sølvsager, Kander o. l.

Husbygningerne i Løkken takseredes kun til 160 Rdl., men naar vi erindrer, at en god Ko paa denne Tid kun kostede 5 Rdl., og at Prisen paa en Hest var 10 Rdl., saa forstaar vi bedre, at Svend Thomasen Lund var en rig Mand. Han ejede 2 Huse i Thise; det ene var jordløst og blev ansat til 10 Rdl., det andet havde 1 Skp. Hartkorn og vurderedes til 12 Rdl. Endvidere ejede han

¹⁾ Se Klitgaard: Hvetbo Herred I, 175.

²⁾ Samme: Hvetbo Herred II, 86.

Kalum Nørgaard, der havde 4 Tdr. 3 Fdk. 1 Alb. Hartkorn og 240 Rdl.s Værdi. Et Hus i Fureby, kaldet »Kringlen«, havde 20 Rdl.s Værdi.

Endelig nævnes en Fjerdepart af Skuden »Haabet«¹⁾, som Lund ejede; de tre Fjerdeparter tilhørte Søren Baare²⁾, Jens Baare og Søren Hauerslev, vistnok alle Skudehandlere i Løkken. Angaaende denne Skude var der gjort Afregning til 26de Novbr. 1746, og de havde 1600 Rdl. i Fælleskassen; Baare var Regnskabsfører, og Lunds Part blev udbetalt med 400 Rdl.

Hele Boets Indtægt blev 7872 Rdl. 1 Mk. 8 Sk., og da Udgiften kun var noget over 300 Rdl., blev der 7537 Rdl. 1 Mk. 10 Sk. til Deling mellem de to Arvinger, der som alt nævnt begge boede i Dronninglund Sogn. Det var i disse Tider en køn lille Sum at arve.

Lund stiftede et Legat til Fordel for Skoleholdet i Fureby Sogn. Han maa antages at have været den første Skudehandler i Løkken.

2. Den 29de Marts 1744 døde Skudehandler Jens Jensen Ejlersgaard af Løkken, 57 Aar gl. Han var Enkemand og havde været gift med en Stifdatter af foranævnte Svend Lund, der ogsaa ved Ejlersgaards Død blev Kurator for de umyndige Børn. Lund maa derfor have været gift med en Enke med Børn, og da disse Børn ikke nævnes ved Lunds Død, har han sikkert holdt Skifte med dem straks efter Moderens Død. Jens Jensen Ejlersgaard havde haft 7 Børn, hvoraf den ældste Søn, Anders Jensen, var død 26 Aar gl. paa en Rejse til Ostindien. Han var rejst til Holland og havde Tjeneste ved den ostindiske Søfart. En Søn, Jens Jensen, var 19 Aar, en anden Søn hed Laurs Jensen, 11 Aar, og den

¹⁾ 1741 ejede Lund en Skude, »Emanuel«, paa 4 Læster; den var bygget 1737.

²⁾ Se Klitgaard: Hvetbo Herred I, 175 og 180.

Yngste Søn, der var 10 Aar gl., hed ligesom den ældste Søn Anders Jensen. Man maa derfor antage, at den yngste Søn har været født efter den ældste Broders Død. Desuden var der tre Døtre, hvoraf den ældste, Ane, var gift med en Thomas Riber. De andre to Døtre hed Mette og Else, den første var 18 Aar og den anden 14 Aar gl. — Ejlersgaard havde en Broder, der hed Niels Jensen og boede i Aasendrup i Vrensted Sogn.

Det ser ud til, at Ejlersgaard har drevet en stor Forretning, thi der nævnes ved Skiftet ikke mindre end tre Pakhuse, vestre, mellemste og østre Pakhus. Desuden omtales en Rolling med en Dagligstue, en Østerstue og en Kviststue, samt en Lade, hvor der blandt andet stod 6 Køer, der blev ansat til 3 Rdl. Stykket. Af det betydelige Indbo skal her nævnes to Sølvkander, hvoraf den største vejede 80 Lod ($2\frac{1}{2}$ Pd.) og havde en Værdi af 40 Rdl., og den mindste vejede 50 Lod og var 25 Rdl. værd. Ejlersgaard havde et Bibliothek paa ca. 20 Bøger, og af disse lægger vi især Mærke til Hvitfeldts Danmarks-kronike, der blev vurderet til 1 Rdl. 2 Mk.; af de øvrige Bøger skal nævnes Chr. 4des Bibel (4 Mk.), en græsk Bibel (1 Mk.), Solens blodrøde Nedgang (12 Sk.), Kong Valdemars Lov (4 Sk.) og en hollandsk Salmebog (2 Sk.). Bøgerne synes nærmest at være indkøbt paa Auktioner eller ved Strandinger, da hverken den græske Bibel eller den hollandske Salmebog kunde have synderlig Interesse for Skudehandleren. »Solens blodrøde Nedgang« har uden Tvivl været en pietistisk Andagtsbog.

Rollingen, Laden og Pakhusene blev kun ansat til 150 Rdl., saa synderlig solide har de sikkert ikke været. Paa Lofterne i Pakhusene fandtes en Mængde Korn, tør Fisk og Tømmer. Nogle Tønder indeholdende Brændevin var ogsaa nævnt.

I Sønder Saltum ejede Ejlersgaard 5 Gaarde og et

Par jordløse Huse, og i Lyngby Torp havde han 2 Gaarde, hver paa 3 Tdr. 4 Skp. 2 Alb. Hartkorn. Prisen paa en Tønde Hartkorn var ved denne Tid omtrent 20 Rdl., saa hver af Gaardene i Lyngby Torp blev ansat til 65 Rdl.

Blandt Boets Effekter omtales ogsaa Skuden »Emanuel« (bygget 1728), der lige havde været paa en Rejse til Norge, ladet med Flæsk, Huder og Smør. Paa Tilbagerejsen havde den Træ og Jern med hjem. I rede Penge bragte Skipperen 336 Rdl. hjem fra Norge, og Skuden, der var 4 Læster drægtig (96 Tdr.) vurderedes til 120 Rdl.

Hele Indtægten af Boet var 2527 Rdl. 4 Mk. 11 Sk. Gælden og Udgiften ved Skiftet beløb sig kun til 235 Rdl., saa der blev over 2000 Rdl. til Deling mellem Børnene, og det var mange Penge den Gang.

3. Det var dog ikke alle Skudehandlere i Løkken, der blev særdeles velhavende, skønt Skudehandelen paa Norge, naar der var Held med, sikkert var en udmærket indbringende Forretning.

Den 18. Decbr. 1748 døde Skudehandler Erik Pedersen Schmidt af Løkken. Hans Hustru, der hed Ingeborg Christensdatter¹⁾, fødte kort Tid efter Mandens Død en Søn, som blev opkaldt efter Faderen og fik Navnet Erik Eriksen. En Datter, Dorethe Marie Eriksdatter, var kun 1 Aar gl.

Gaarden i Løkken bestod af Rolling og Kornhus og blev vurderet til 160 Rdl. I Stuehuset var der fire Stuer og et Kammer, og i en af Stuerne stod der 32 Bøger,

¹⁾ Hun var Datter af Chr. Jensen og Johanne Thomasdatter fra Dronninglund, altsaa en Søsterdatter af den rige Svend Thomsen Lund. Efter Erik Pedersen Schmidts Død blev hun gift med Johan Frederik Mathiesen af Løkken, der 1752 købte Kjettrupgaard (se Klitgaard: Hvetbo Herred II, 51 f.).

hvoraf 19 var forholdsvis ny og de 13 var gamle. Ude i Gaarden fandtes et Tømmerlager, og endvidere ejede Erik Pedersen Schmidt 2 Heste og 22 Kreaturer, hvoraf de fleste var paa Græs hos forskellige.

Skuden blev kun vurderet til 170 Rdl., da den til Sommeren behøvede Fortømring og Reparation. Ved Schmidts Død var Skuden næsten sejlferdig til at gaa til Norge.

Boets Indtægt blev ca. 1755 Rdl., Gæld og Udgift 1055 Rdl. Der blev saa 700 Rdl. til Deling mellem Arvingerne, hvoraf Enken kunde faa Halvdelen, men for at undgaa Auktion tilbød hun at give Børnene 400 Rdl. til Deling, og dette Tilbud blev modtaget af Skifteretten.

4. Den førnævnte Skudehandler Jens Baare af Løkken døde 1749. Han havde drevet en stor Forretning, men da Boet blev gjort op, ejede han ikke synderligt. Paa Stranden stod en ny Fiskerbaad, der havde en Værdi af 7 Rdl., og endvidere ejede han Halvparten af to Fladbaade, hvoraf den ene var 14 Rdl. værd og den anden 10 Rdl. En Skude laa paa Stranden og blev vurderet til 230 Rdl. Kunde denne udklareres med Ladning til Norge, hvortil Arvingerne dog for Tiden ikke vidste Raad, var Fragten 1 Mk. pr. Tønde Gods. Stedet i Løkken bestod af Rolling, Lade, Stald og Pakhus og blev vurderet til 200 Rdl.

Jens Baares Enke hed Mette Jensdatter, og deres eneste Barn var Else Jensdatter, der gik i sit 3die Aar.

5. 1750 blev der holdt Skifte efter Niels Mathiasen af Løkken. Denne Mand har sandsynligvis ogsaa været Skudehandler, og han døde hastig paa en Rejse. Han har tillige været Landmand. Ejendommen i Løkken bestod af 14 Fag Rollingshus og 8 Fag Lade og Fæhus, vurderet til 120 Rdl. Boets Indtægt var 537 Rdl. 3 Mk. 3 Sk., som blev delt mellem Arvingerne. Den afdødes

Enke hed Kirstine Jensdatter, og de havde to levende Børn, en Søn Jens Nielsen, 17 Aar, og en Datter Inger, 10 Aar. Da Børnenes Farbroder Chr. Mathiasen fra Rjsager i Jetsmark Sogn ikke gav Møde ved Skiftet, blev den forannævnte Sr. Johan Frederik Mathiesen af Løkken Børnenes Værge.

6. En Menneskealder senere dør Skudehandler og Selvejer Niels Jacobsen af Løkken ($\frac{9}{8}$ 1787). Han efterlod sig en Enke, Karen Simonsdatter, og 2 umyndige Børn, Kirsten, 6 Aar, og Johanne, 4 Aar.

Til Stede ved Skiftet var den afdødes gode Ven og Medinteressent i Handelen Peder Jensen Mathiasen fra Lyngby.

Stedet i Løkken bestod af to lange Huse, nemlig et Indhus med tilbygt Kvist, 14 Fag, og et Udhus, der var indrettet til Lade, Fæhus og Kornmagasin, 10 Fag. Da disse Huse kun blev ansat til 60 Rdl., maa det have været gamle eller simple Bygninger, og for at skaffe Plads til de store Beholdninger af Korn havde man lejet Husplads ude i Byen. Der var 16 Tdr. Rug og 490 Tdr. 3 Skp. Byg paa Loftet hos Madame Bondrup og Jens Laursens Enke, samt 4 Fjerdinger og 4 Ottinger Smør og to Sider tørt Flæsk.

Interessentskabet havde en Skude, Galeasen »Haabet«, paa 12 $\frac{1}{2}$ Læst, og paa den Tid, da Niels Jacobsen døde, var Skuden i Norge med Korn. Denne Skude var af Klinkebygning og bygget i Norge 1784. Den førte Storsejl, Fok, Topsejl, Messan, Klyver og Jager og havde to store Ankere samt et Varpanker. Skipperen hed Jens Larsen Dahl¹⁾. Skuden med Tilbehør blev ansat til en Værdi af 500 Rdl.

¹⁾ Jens Larsen Dahl var sandsynligvis af Slægten Dahll fra Arendalegnen i Norge og var født i Ladestedet Næskilen ved Arendal den 5. Juni 1737 som Søn af Skibsreder Lars Andersen

Galeasens fjerde Rejse i August 1787 fandt Sted paa samme Tid, som Niels Jacobsen døde, og fra denne Rejse har vi et Regnskab, som Skipperen Jens Larsen Dahl havde ført. Vi ser af dette Regnskab, at Skuden havde en Ladning om Bord, der bestod af:

120 Tdr. 6 Skp. Rug, solgt i Norge				
for	417	Rdl.	0	Mk. 8 Sk.
297 Tdr. 3 Skp. Byg, solgt i Norge				
for	647	»	3	» 4 »
4 Sider Flæsk — 9 Lpd. 3 Pd...	10	»	1	» 10 »
Tørt Faarekød — 2 Lpd. 4 Pd...	1	»	2	» 16 »
Smør — 4 Fjerdinger, 33 Ottin-				
ger, 36 Halvottinger.....	223	»	3	» 18 » ¹⁾
6 Stkr. kalkunske Høns, deraf 1 død	1	»	2	» 12 »
10 Kapuner.....	2	»	2	» 0 »
33 Galte, deraf 1 død.....	165	»	2	» 16 »
28 smaa Grise, deraf er 1 død...	46	»	1	» 12 »
	1517	Rdl.	0	Mk. 0 Sk.

2 tørre Huder blev oplagt i Norge indtil videre.

For denne Ladning, som altsaa i Norge blev solgt for 1517 Rdl., hjembragte Skipperen en Ladning Træ, der havde kostet 113 Rdl. 1 Mk. 4 Sk. og 4 Tdr. Salt à 3 Rdl. Tønden. Udgifterne ved Rejsen til Norge var 99 Rdl. 3 Mk. 15 Sk., og under Opholdet i Norge havde Skipperen med Laue Christensen, Løkken, hjemsendt 400 Rdl. Resten af Pengene havde saa Skipperen

Dahl og Hustru Anne Olsdatter Smith. Talrige Efterkommere af Jens Larsen Dahl lever endnu paa Løkkenseggen.

¹⁾ I dette Regnskab (og det følgende) er 1 Rdl. = 4 Mk. à 24 Sk.

selv med hjem, dels som Vexler og dels som rede Penge.

I Oktober 1787 gjorde Skuden sin 5te Rejse til Norge. Ladningen bestod denne Gang af:

482 Tdr. 4 Skp. Byg, der blev solgt i Norge for.....	1076 Rdl. 0 Mk. 10 Sk.
12 Ottinger Smør.....	41 » 1 » 8 »
2 Sider Flæsk — 5 Lpd. 4 Pd.	7 » 1 » 8 »
16 Tdr. 1 Skp. Rug.....	62 » 2 » 15 »
1 Ankertov.....	50 » 0 » 0 »
2 Huder.....	2 » 2 » 0 »
Flyndere.....	9 » 2 » 0 »
4 Lpd. tørt Faarekød.....	1 » 3 » 16 »
	<hr/>
	1251 Rdl. 1 Mk. 9 Sk.

Lasten hjem fra Norge var Træ for 91 Rdl. 3 Mk. 4 Sk., og Udgifterne ved Rejsen udgjorde 99 Rdl. 1 Mk. 6 Sk. Af Udgiftsposterne nævnes Folkenes Hyre, der for denne Rejse var 22 Rdl.

Efter alt at dømme var Skudehandelen meget indbringende, men alligevel var Niels Jacobsens Bo fallit, thi da alle Indtægterne var gjort op, udgjorde de kun 3697 Rdl. 5 Mk. 6 Sk., medens Gælden og alle Udgifterne beløb sig til 4759 Rdl. 4 Mk. 1 Sk. Skifte- og Auktionsomkostningerne var 581 Rdl. 14 Sk., saa Rettens Folk har ikke undset sig for at tage godt ved; »de har« — som det hedder i en gammel jysk Talemaade — »ikke slebet uden Vand«.

7. Samme Aar (1787), som Niels Jakobsen afgik ved Døden, døde ogsaa Selvejer og Skudehandler Jens Laur- sen af Løkken. Han havde forhen været Skipper for en af Byens Skuder. Enken hed Inger Nielsdatter, og

der var ingen Børn; hun fik Skudehandler Sr. Niels Jacobsen til Værge. En Broder til den afdøde hed Peder Laursen og var bosat i Kragerø i Norge; en Søster, Kirsten Laursdatter, var gift med Skudehandler Bertel Engesgaard i Lønstrup.

Boet var fattigt og blev overladt til Enken. Kreaturbesætningen bestod kun af 1 sort, hjelmet Ko og 7 Faar.

En stor Begivenhed for Løkkenboerne og de omboende Fiskere og Husmænd var altid de saakaldte »Skibninger«, d. v. s. Indladning og Udlosning af Skudernes Last, naar Fartøjerne laa til Ankers udenfor Løkken, i Regelen i »Kilen« mellem 2den og 3die Revle. Ved Hjælp af de saakaldte Fladbaade roede man Varerne ud til Skibet eller ilandførte den udlossede Ladning. Da Lasten, som Skuderne førte hjem fra Norge, for det meste bestod af Træ, plejede man ofte, naar der var Paa-landsvind, at kaste Lasten over Bord. Vinden og Bølgeslaget førte den saa i Land, men da Strømmen langs Kysten som oftest førte den nordpaa, hændte det ikke saa sjældent, at Trælasten først drev i Land ved Fureby Bæk, hvor den saa blev hentet af Vogne fra Løkken.

Ved en »Skibning« den 13de Novbr. 1786 forefaldt følgende Udgifter:

Toldbod Klarering 11 Rdl. 5 Mk. 14 Sk. 1 Vogn til Hjørring 3 Mk. For at føre Ballast ned 8 Sk. 4 Vognmænd à 2 Mk. 10 Sk. 17 Mænd og Kvinder i Huset, og hver af disse Folk fik en Dagløn af 10—18 Sk. Ved Stranden var der ogsaa 17 Mand i Arbejde, og de fik hver en Dagløn af 2 Mk. 8 Sk. Dertil kom

adskillige andre Udgifter, saa hele Udgiften ved denne Skibning androg 57 Rdl. 4 Mk. 12 Sk.

De følgende Skibninger udviste hver et lignende Folkehold og omtrent samme Udgift (noget over 50 Rdl.).

Bloklus havde oprindelig flest Sandskuder, men efterhaanden blev Løkken Midtpunktet for Skudehandelen paa Vendsyssels Vestkyst. I Slutningen af det 18de Aarhundrede tog Løkken Luven fra Bloklus. Løkken havde da 5 og Bloklus kun 4 Sandskuder.

I Begyndelsen af det 19de Aarhundrede gik det yderligere tilbage for de andre Handelspladser paa Vendsyssels Vestkyst, thi efter Norges Adskillelse fra Danmark fulgte en vanskelig Tid, i hvilken mange Skudehandlere led store Tab og derfor holdt op med at handle. Løkken gik dog fremad og naaede til i 1827 at have 9 Sandskuder. Disse 9 Skuder kunde tilsammen rumme 2100 Tdr. Korn; den største 400 Tdr. og den mindste kun 100 Tdr. Sejladsen fra Løkken gik mest til Norge, og det var især Korn, der handledes med; men hvert Efteraar sejlede to af Skuderne til Altona med Huder, Skind, Uld og Smør. En enkelt Gang sejlede en Løkkenskude til England, og den var i Regelen ladet med Ben, gammelt Jern og Tovværk, der var indkøbt ved Strandingsauktioner. Paa Tilbagerejsen var Englandsfarerne som oftest ladet med Stenkul, Stentøj og Slibestene.

Blev Skuderne overfaldet af en Paalandsstorm, medens de laa paa Reden ud for Løkken, maatte de gaa til Søs eller drive i Land. Om Efteraaret, naar Skuderne skulde lægge op for Vinteren, lod man dem ogsaa drive i Land. Der skulde 24 Mand til at skyde Fartøjerne op paa Stranden. Næste Foraar slæbte de 24 Mand atter Skuden ud i Havet. For at det tunge Skib kunde glide lettere,

lagde man Bjælker, der var indsmurt med grøn Sæbe, under dets Bund og vadede saa langt ud i Havet, at Skibet kunde svømme, hvilket som Regel ikke skete, før Mændene stod i Vand til Halsen.

Men naar »Skibningen« var forbi, vankede der mange Dramme, og saa tænkte man ikke mere paa det kolde Bad. For at sætte en Skude op paa Stranden fik hver Mand 32 Sk. Udsætningen beralted derimod med 48 Sk. pr. Mand. I Aaret 1825 udførtes der 3697 Tdr. Rug, 4995 Tdr. Byg og 1459 Tdr. Havre fra Løkken, og Aaret efter, i Misvækstaaret 1826, var Udførselen 3567 Tdr. Rug, 5191 Tdr. Byg og 949 Tdr. Havre. Det meste af dette Korn gik til Norge.

Henimod Midten af forrige Aarhundrede havde Løkken sin Glansperiode. 11 Fartøjer (Skonnerter, Galeaser og Jagter) sejlede paa Norge, England og Holland. Der udførtes nu ca. 30000 Tdr. Korn aarlig.

Da Banen i 1871 førtes igennem Vendsyssel til Hjøring og Frederikshavn, var Løkkens Stortid forbi, og siden er det gaet tilbage for Byen. Den sidste Sandskude blev ophugget for faa Aar siden.

Det er Fiskeriet, som har holdt Byen oppe, og da Løkken ikke længere var Havnestad eller rettere Udskibningsplads for Hjøring, kom der Fart i Fiskeriet. 1827 var der kun 10 Fiskerbaade ved Løkken. Nu er der en stor Fiskerflaade, og Fiskeriet drives med stor Dygtighed og Energi.

5. *Løkken ved Begyndelsen af det 19de Aarhundrede.*

Byens Omraade omfattede lidt over 30 Tdr. Land eller nøjagtigere 432,390 □ Alen. Nordskellet var lige og gik fra Stranden i østlig Retning 320 Alen ind i Landet. Det østlige Byskel dannede omtrent en ret Vinkel med Nordskellet og havde en Længde af 670 Alen.

Sydskellet var uregelmæssigt og gik i sydvestlig Retning. Det fulgte for det meste en lille Bæk, som hedder Lerbæk og løber sønden om Byen. Fra Fureby Bæks Udløb og til Løkken Bys Nordskel var der ca. 900 Alen.

I Aaret 1810 var der ca. 50 Huse i Løkken. De fleste Huse laa i den nordlige Del af Byens Omraade og vendte alle i Retningen Øst-Vest. Helt ned mod Sydøst laa en større Gaard, bestaaende af 3 Huse, og lidt nordfor denne laa en anden stor Gaard (sandsynligvis Købmandsgaard), der bestod af 2 Huse, hvoraf det nordre havde en Kvist imod Syd. Vestfor denne Gaard og helt ude ved Havbakken laa »Batteriet«, der var anlagt til Forsvar mod fjendtlige (særlig engelske) Landgangsforsøg. Batteriet laa paa en høj Klitbakke, var sekskantet af Form og maalte ca. 80 Alen i Tværmaal. Det blev nedlagt efter Krigen 1807—14, og en af Klitbakkerne vestfor Løkken bærer endnu Navnet.

I det forløbne Aarhundrede har Byen udvidet sig særlig mod Øst og Syd og naar nu langt ud over den gamle Bygrænse. Bymarkens Nordøsthjørne laa efter det gamle Bykort fra 1810 dér, hvor Hovedlandevejen og den nu nedlagte nordre Strandvej støder sammen, og Byens gamle Østskel gik lige i sydlig Retning fra dette Punkt. Man vil derfor sé, at en stor Del af den nuværende By ligger udenfor det gamle Byskel, og særlig, efter at Byen har faaet Jernbane, og Banegaarden er bygget et Stykke østenfor Byen, vil Fremtidens Løkken sikkert blive bygget endnu længere mod Øst, da Banegaarden bliver det Centrum, hvorom Byens Forretningsliv samler sig.

Den sidste Sandskude er forlængst forsvunden fra Reden udenfor Byen, og den sidste Skudehandler er nu en ældgammel Mand. Tiderne forandres, og Menneske-

nes Levesæt og Handlemaade bliver anderledes. Fisker- og Skudehandlerbyen Løkkens Saga er ogsaa snart glemt, og Kilderne, hvoraf man kan søge Oplysning om Byens Fortid, er kun faa og magre.

Det er dog mit Haab, at foranstaaende Udpluk med sine tørre Talstørrelser maa kunne bidrage sit til at løfte lidt af Sløret, der skjuler Fortiden for vort Øje.
